

BIO, FILM OCH SAMHÄLLE

En analys av svenskarnas biografbesök,
filmpreferenser och syn på film och
samhälle

ARBETSRAPPORT NR 58

Lennart Weibull

ISSN 1101-4679

SOM-INSTITUTET

Göteborgs universitet

1996-02-10

SOM-INSTITUTETS FÖRORD

SOM-Institutet vid Göteborgs universitet är bildat av Förvaltningshögskolan, Institutionen för journalistik och masskommunikation samt Statsvetenskapliga institutionen. Syftet är att bedriva empiriska studier av svenska folkets syn på samhälle och medier, de s k SOM-undersökningarna.

Den första SOM-undersökningen genomfördes hösten 1986 och avsåg ett nationellt urval på 2500 personer i åldern 15-75 år. Sedan dess har det årligen genomförts en nationell SOM-undersökning; urvalet ökades fr o m 1993 till 2800 personer och åldersintervallet vidgades till 15-80 år. Sedan 1993 genomförs även en västsvensk SOM-undersökning.

År 1995 fick SOM-Institutet i uppdrag av Svenska Filminstitutet att dels belysa biografbesökens utveckling respektive biografpublikens sammansättning över tid på grundval av frågor ställda i de nationella SOM-undersökningarna, dels inom ramen för 1995 års undersökning studera allmänhetens syn på olika filmgenrer och föreställning om filmens roll för våldsutvecklingen i samhället.

De två uppgifterna lades ut på forskare inom Institutionen för journalistik och masskommunikation. Doktorand Marina Ghersetti har i rapporten *Jakten på den försvinnande publiken* belyst besök och besökare på svenska biografier 1988-1994 (Arbetsrapport nr 56, Institutionen för journalistik och masskommunikation, 1996). Undertecknad har i rapporten *Bio, film och samhälle 1995* (Arbetsrapport nr 58, Institutionen för journalistik och masskommunikation, 1996) redovisat resultaten från 1994 års SOM-undersöknings frågor om filmgenrer och om synen på filmens roll i samhället.

För konstruktion av frågor mm har SOM-Institutets ledningsgrupp, professor Sören Holmberg, universitetslektor Lennart Nilsson och undertecknad, och institutets undersökningsledare Anna Rönström svarat.

Göteborg i februari 1996

Lennart Weibull

INSTITUTIONEN FÖR JOURNALISTIK OCH MASSKOMMUNIKATION

Göteborgs universitet

FÖRORD

År 1995 fick SOM-Institutet i uppdrag av Svenska Filminstitutet att dels belysa biografbesökens utveckling respektive biografpublikens sammansättning över tid på grundval av frågor ställda i de nationella SOM-undersökningarna, dels inom ramen för 1995 års undersökning studera allmänhetens syn på olika filmgenrer och föreställning om filmens roll för våldsutvecklingen i samhället.

Föreliggande rapport avser att redovisa den svenska allmänhetens intresse för olika filmgenrer och syn på mediernas relativa roll för våldsutvecklingen i samhället. Vidare redovisas en uppdatering av biografbesökens utveckling. Underlaget är frågor som ställts inom ramen för SOM-institutets nationella frågeundersökning hösten 1995. Redovisningen av biografbesökens utveckling finns i en separat rapport: *Jakten på den försvinnande publiken* som belyser besök och besökare på svenska biografier 1988-1994 av Marina Ghersetti (Arbetsrapport nr 56, Institutionen för journalistik och masskommunikation, 1996).

För konstruktion av frågor mm har SOM-Institutets ledningsgrupp, professor Sören Holmberg, universitetslektor Lennart Nilsson och undertecknad, och institutets undersökningsledare Anna Rönström svarat.

Anna Rönström har även svarat för databearbetningen av underlaget för denna rapport. Kerstin Gidsäter har gjort vissa sammanställningar och svarat för teknisk slutredigering av texten.

Göteborg i februari 1996

Lennart Weibull

1. Bio, film och samhälle

Filmen har alltid stått centralt i det svenska samhället. Även om biografbesöken kom att minska kraftigt under framför allt 1950- och 1960-talen behöll filmen sin position (Gherseti, 1996). Nedgången i antalet biografbesök kom delvis att kompenseras med visningar av biografier i TV och hyrvideo. År 1995 är andelen som ser film på TV eller video en genomsnittlig vecka klart högre än andelen som ser film på biograf (Mediebarometern, 1995).

Filmen har även ofta stått i centrum för samhällsdebatten. Diskussioner om filmcensurens vara eller icke-vara har pågått nästan kontinuerligt under de senaste decennierna. Under 1980-talets början var debatten särskilt inriktad på videofilm med krav på förhandsgranskning av videogram. 'Videovåld' blev av många en accepterad beskrivning av hur videon användes.

Diskussionen kring filmcensur och videogranskning har sin bakgrund i synen på genretvecklingen inom filmen. Det har exempelvis talats om ungdomars ökande intresse för allt våldsammare filmer, liksom om våldsfilmens påverkan på våldet i samhället.

Frågan är hur situationen är 1995. Hur ser allmänhetens preferenser för olika filmgenrer egentligen ut? Vilken betydelse anses film och video ha för våldsutvecklingen i samhället? Hur har biografbesöken utvecklats under de senaste åren - och vilken skillnad finns det mellan olika grupper av människor?

Mot bakgrund av sådana frågor har Svenska Filminstitutet lagt ut ett uppdrag på SOM-Institutet vid Göteborgs universitet att belysa läget 1995. Syftet är att studera allmänhetens biografvanor, filmpreferenser och attityder till film.

Utifrån detta syfte har SOM-Institutet preciserat fyra huvudfrågeställningar:

Tabell 1 Biobesök, detaljerad översikt 1988-1995, svenskar 15 - 75 år, procent

	1988	1991	1994	1995
Ingen gång	41	38	39	40
Någon gång under året	17	20	20	20
Någon gång i halvåret	12	14	12	12
Någon gång i kvartalet	15	14	14	16
Någon gång i månaden	12	12	12	11
Någon gång i veckan	2	2	2	2
Flera gånger i veckan	1	0	0	0
Summa:	100	100	99	101
Antal	1 512	1 499	1 473	1 715

Källa: SOM-undersökningarna 1988, 1991, 1994 och 1995

En viktig slutsats i den tidigare rapporten var att ungdoms-
publiken hade minskat sina biobesök. Medan andelen biobesökare
per månad bland 15-24-åringar 1988 och 1991 var drygt 50 procent
hade andelen 1994 fallit till ca 35 procent; andelen som nästan
aldrig går på bio hade ökat från knappt 10 till drygt 15 pro-
cent. Tendensen har fortsatt 1995; andelen ungdomar som under en
månad gått på bio låg på samma nivå som 1994 eller 35 procent;
andelen som nästan aldrig gått var nästan 20 procent. I övriga
åldersgrupper är andelen biobesökare i stort sett oförändrad
mellan 1994 och 1995 (tabell 2). Detta innebär att den, i och
för sig svaga, uppgång som noterades för medelålders personer
mellan 1991 och 1994 betstår.

När det gäller skillnaderna mellan personer i olika utbildnings-
grupper eller efter social bakgrund och boende är skillnaderna
mellan 1994 och 1995 mycket små. Det finns dock en svag tendens
till minskande biobesök bland män, medan andelen besök bland
kvinnor är tämligen konstant.

Tabell 2 Biobesök i förhållande till ålder, 1988-1995, procent

		1988	1991	1994	1995
15 - 24 år					
Besöker bio:	nästan aldrig	10	13	17	19
	ibland	40	34	47	46
	ofta	51	53	36	35
25-44 år					
Besöker bio:	nästan aldrig	55	53	54	54
	ibland	35	37	33	32
	ofta	11	10	13	13
45-64 år					
Besöker bio:	nästan aldrig	80	75	74	70
	ibland	18	22	19	25
	ofta	2	3	7	6
65-75 år					
Besöker bio:	nästan aldrig	94	88	87	89
	ibland	6	10	9	7
	ofta	0	2	5	5

Källa: SOM-undersökningarna 1988, 1991, 1994 och 1995

Slutsatsen är att de mönster i biografbesök som har dokumenterats i Marina Ghersettis specialanalys för åren 1988-1994 i stort sett bekräftas av 1995 års mätning.

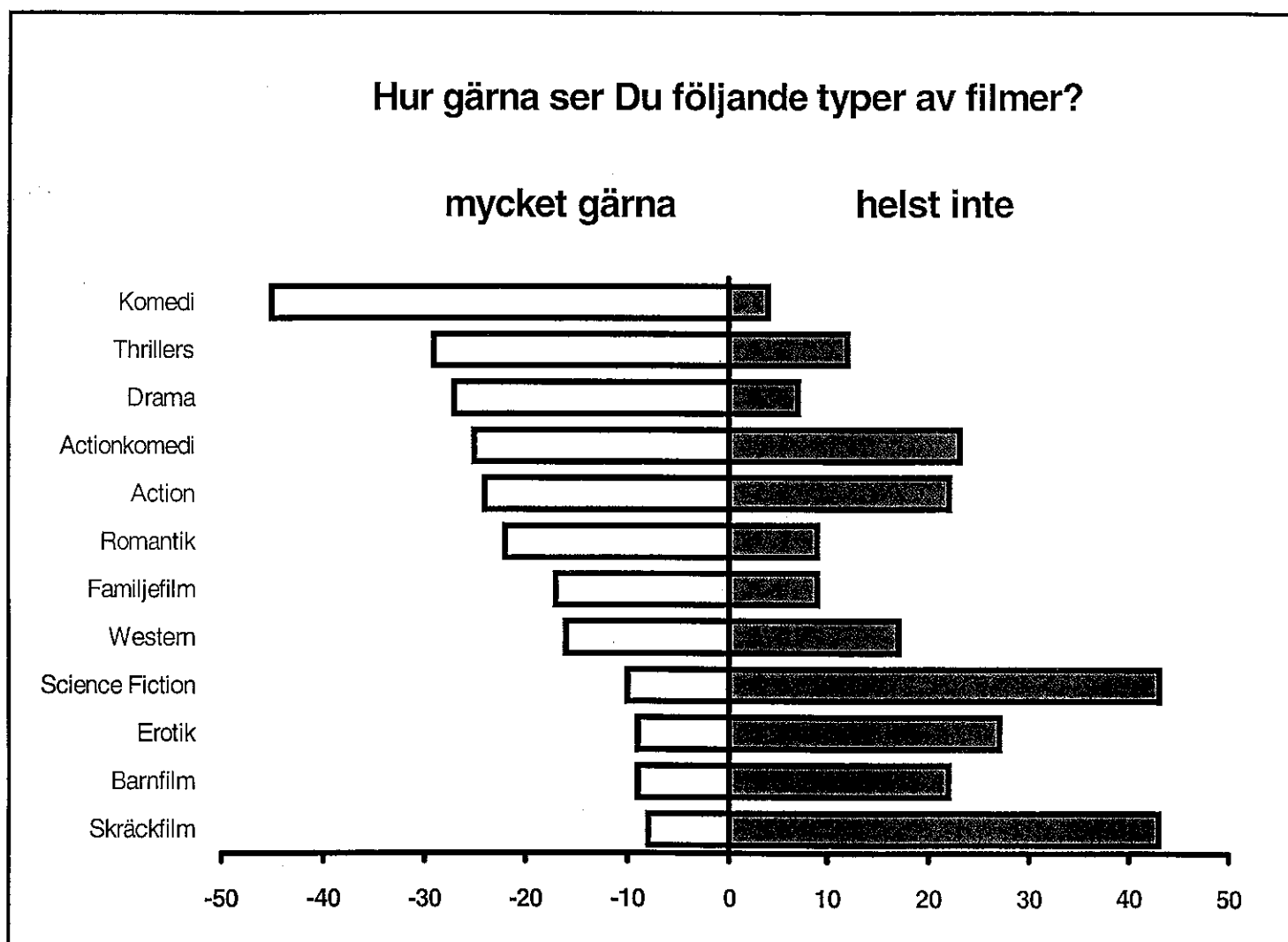
3. Genrepreferenser

Ett antagande i den tidigare rapporten är att typen av filmer som finns på repertoaren kommer att påverka hur biografpublikens sammansättning ser ut ett visst år (Ghersetti, 1996). Det finns också indikatorer i det redovisade materialet som stöder detta, men några strikta belägg kan inte erhållas med där tillgänglig statistik.

I syfte att belysa intresset för filmgenrer i olika grupper ställdes i 1995 års SOM-undersökning en enkätfråga om hur gärna man ser på olika typer av filmer (fråga 58 i bilaga 2). Svares-

personerna fick ta ställning till sammanlagt tolv olika genrer. I figur 1 redovisas för varje genre hur stor andel som *mycket gärna* respektive *helst inte* ser den.

Figur 1 Andelen som mycket gärna respektive helst inte ser olika typer av filmer, 1995 (procent)

Anmärkning: Fördelningen summerar inte till 100 procent för de enskilda kategorierna beroende på att mellanalternativen ("ganska gärna" och "inte särskilt gärna") inte redovisas i figuren. Den fullständiga frågan och svarsfördelningen finns som tabell B1 i bilaga 3.

Källa: SOM-undersökningen 1995

dem som prioriterar romantik och drama. Överlag tycks intresset för komedi ha relativt höga samband med nästan alla andra genrer.

Några genrer skiljer ut sig genom ett något annorlunda mönster. Intresset för Westerns har samband med både spänningsfilmer och barn- och familjefilm, intresset för erotisk film har ett visst samband med spänningsfilm.

Tabell 3 Samband mellan intresse för olika genrer 1995, korrelationer (Pearsons's "r")

	Ac	Th	Ko	Dr	Ro	We	Er	Ba	Fa	Sk	Sf	Ak
Ac		.59	.30	.10	.01	.31	.32	.06	-.02	.40	.47	.71
Th			.32	.31	.10	.23	.24	.10	.04	.48	.36	.41
Ko				.34	.34	.19	.20	.19	.28	.17	.21	.44
Dr					.46	-.06	.06	.16	.23	.11	.02	.11
Ro						.11	.09	.26	.46	.01	-.07	.06
We							.30	.12	.14	.20	.24	.23
Er								.08	.05	.26	.25	.28
Ba									.52	.07	.07	.11
Fa										.04	-.01	.08
Sk											.53	.37
Sf												.47
Ak												

Förklaring: Ac = action, Th=thrillers, Ko=komedi, Dr=drama, Ro=romantik, We=western, Er=erotik, Ba=barnfilm, Fa=familjefilm, Sk=skräckfilm, Sf=science fiction, Ak=actionkomedi

Anm: Pearsons's "r" kan variera mellan -1 och +1 där -1 = lågt samband och +1 = högt samband. Samband över .40 brukar betraktas som tämligen höga. Genregrupperna är förkortning av dem som beskrivs i figur 1.

Källa: SOM-undersökningen 1995

Genrepreferens, biobesök och video

Att gå på bio respektive att hyra videofilm har samband med intresset för de flesta filmgenrer. Starkast är sambandet när det gäller intresset för spänningsfilm som genretyp. Andelen intresserade för t ex actionfilm är bland regelbundna biobesökare 44 procent och bland dem som ofta hyr videofilm 52 procent, i jämförelse med 20 respektive 15 procent bland dem som sällan ser film på detta sätt (tabell 5).

Tabell 5 Intresse för olika filmgenrer efter biografbesök och hyrvideotittande 1995

Genre	Bio				Video			
	L	M	H	Diff L/H	L	M	H	Diff L/H
Komedi	44	51	58	+14	42	54	60	+18
Drama	20	38	48	+28	23	34	41	+18
Romatik	21	25	27	+ 6	21	25	26	+ 5
Westerns	18	12	16	- 2	17	12	18	- 1
Erotik	9	11	14	+ 5	7	12	17	+10
Barn	11	8	8	- 3	9	11	10	+ 1
Familj	19	17	9	-10	19	17	14	- 5
Action	20	30	44	+24	15	32	52	+37
Thrillers	25	35	46	+21	23	35	51	+28
Skräck	6	13	18	+12	5	7	24	+19
SF	8	15	20	+12	7	10	28	+21
Actionkomedi	21	33	44	+23	17	34	53	+36
Antal svar	977	468	220		1002	369	323	

Anm: Biobesök: H = någon gång i månaden, M = minst en gång i halvåret, L = mera sällan. Videotittande avser hyrvideo; H = någon gång i månaden, M = mer än en gång i månaden men högst en gång i halvåret, L = mera sällan

Källa: Som-undersökningen 1995

Intressant är dessutom att sambandet för denna genretyp är genomsnittligt något högre med tittande på hyrvideo än med biobesök. Detta kan utläsas av de procentdifferenser som redovisas i

tabell 5. Exempelvis visar sig att intresset för action ökar med 37 procentenheter mellan dem som sällan och dem som ofta hyr videofilm; motsvarande siffra för biobesöksfrekvens är 24 procentenheter. När det gäller just actionfilm visar sig t o m att sambandet mellan intresset för denna genretyp och pub- och restaurangbesök är högre än med biobesök, låt att vara skillnaden är förhållandevis liten (jfr Ghersetti, 1996).

Särskilt för drama men även för romantik råder omvänt förhållande. Här är sambandet högre med biografbesök än med hyrvideo.

Barn- och familjefilm visar sig inte ha något samband med vare sig biobesök eller hyrvideo. Detsamma gäller intresset för westerns.

* * *

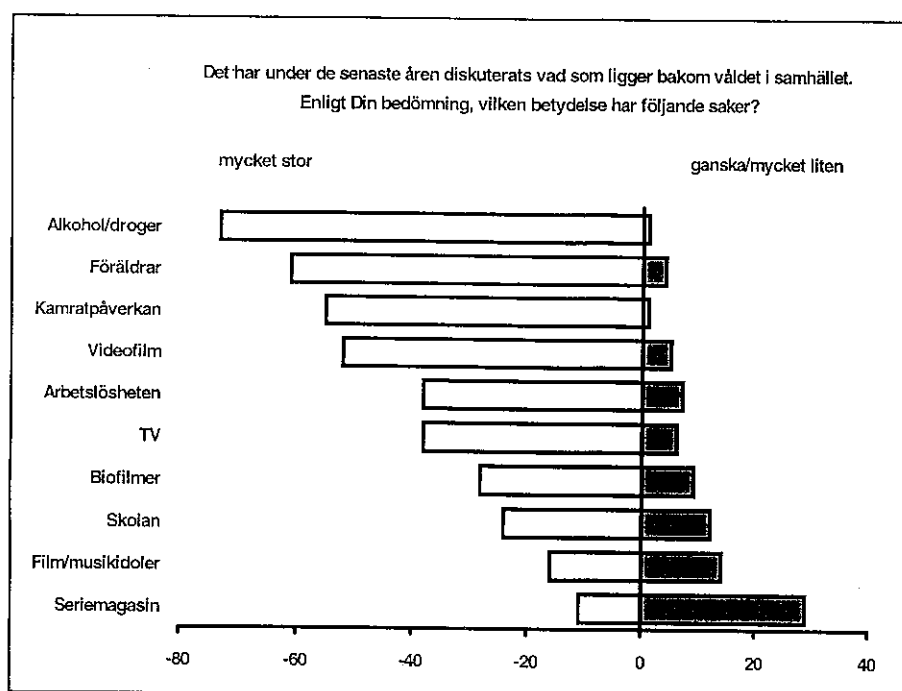
Det mönster som framtonar i resultaten är således att yngre män föredrar spänningsfilm både på biograf och video. Tendensen är att video spelar en något större roll. Det senare ger stöd åt tidigare antagande att en del av ungdomsbortfallet bland biografbesökarna kan förklaras av ökad hyrvideoanvändning. För genrer som drama, men även romantik och komedi är den relativa betydelsen för biograferna större. Detta skulle i sin tur vara en tänkbar förklaring till det faktum att kvinnornas biografbesök ligger stabilt, medan männens minskar över tid.

4. Synen på medier och våldsutveckling

De yngre människors intresse för actionfilm, ofta på video, är givetvis en av de omständigheter som har funnits med när det gäller diskussioner om våldsutvecklingen i samhället. Debatten har samtidigt framhållit även andra mediers betydelse, t ex TV, seriemagasin och musik. Mot detta har ställts andra påverkansfaktorer som alkohol och droger, arbetslöshet och skolan, liksom föräldrars och kamraters roll.

Detta är inte platsen att närmare reda ut sambandet mellan dessa faktorer. Istället är avsikten att belysa hur den svenska all-

Figur 2 Andelen som anser att följande faktorer har mycket stor respektive liten betydelse för våldsutvecklingen i samhället 1995 (procent)

Anmärkning: Fördelningen för varje faktor summerar inte till 100 procent eftersom mellanalternativen ("ganska stor" och "varken stor eller liten") inte redovisas i figuren. Den fullständiga frågan och svarsfördelningen finns som tabell B2 i bilaga 3.

Källa: SOM-undersökningen 1995

Det är svårt att skatta hur stor del av befolkningen som hamnar i respektive grupp, inte minst därför att det finns övertäckningar mellan dem. En försiktig analys visar dock att den institutionella förklaringsmodellen är den vanligaste. Nästan två tredjedelar menar att skolan eller föräldrarna (drygt 20 procent anger båda) har mycket stor betydelse. Omkring 60 procent anger åtminstone två av de sociala faktorerna (nästan 25 procent anger samtliga tre). Drygt 25 procent uppger att åtminstone tre mediefaktorer har mycket stor betydelse (drygt 10 procent anger minst fyra); endast en tredjedel menar att mediefaktorerna helt saknar betydelse.

Den sociala förklaringsmodellen är således mest framträdande. Mediefaktorn har dock anmärkningsvärt många förespråkare.

Förklaringar i olika grupper

Synen på vad som ligger bakom våldsutvecklingen i samhället är delvis likartad mellan olika grupper. I alla grupper anses alkohol och droger spela störst roll, i de flesta kommer föräldrar som den näst viktigaste. Avviker gör de yngre genom att framhålla kamratpåverkan som en klart viktigare påverkansfaktor än föräldrarna (tabell 6).

Åldersfaktorn har överlag en stor effekt på bedömningarna. Generellt gäller att de yngre anser att de listade faktorerna har en relativt sett mindre betydelse, medan de äldre anser dem betydelsefulla. Skillnaden är störst i fråga om TV och videofilm; två tredjedelar av de äldre menar att videofilm i hög grad påverkar våldsutvecklingen i samhället, medan andelen bland de yngsta är drygt 40 procent. Det omvända förhållandet gäller för kamratpåverkan; här är det två tredjedelar av de yngre som tillskriver denna faktor betydelse, i jämförelse med drygt hälften bland de äldsta.

Också mellan män och kvinnor skiljer sig bedömningarna. Kvinnor tillskriver överlag de nämnda förklaringsfaktorerna en större betydelse än vad män gör. Detta gäller både de förklaringar som har att göra med mediernas tänkbara roll och de som är sociala.

Skillnaden är minst i fråga om de institutionella förklaringarna.

Tabell 6 Andelen som anser att följande faktorer har mycket stor respektive liten betydelse för våldsutvecklingen i samhället efter kön och ålder 1995 (procent)

	<u>Kön</u>		<u>Ålder</u>			
	Män	Kvinnor	15-29	30-49	50-64	65-80
Skolan	24	25	18	22	24	40
Föräldrar	60	63	50	61	66	72
TV	35	44	31	36	42	53
Bio	24	34	24	29	33	33
Film/musikidoler	13	20	11	16	20	22
Video	48	59	41	51	62	66
Seriemagasin	8	14	4	8	16	22
Kamrater	52	62	62	56	54	52
Alkohol/droger	70	81	68	76	78	81
Arbetslöshet	33	45	26	38	46	50
Antal svar	865	860	413	626	383	277

Källa: SOM-undersökningen 1995

När det gäller *utbildning* finns det vissa intressanta skillnader i svarsmönster. Allmänt gäller att lågutbildade tillskriver de redovisade faktorerna något större betydelse än vad högutbildade gör. Lågutbildade, som delvis sammanfaller med personer äldre än ett befolkningsgenomsnitt, betonar genomgående mediefaktorerna, men även arbetslösheten; högutbildade ligger högre endast på kamratpåverkan och föräldrar och där är skillnaden trots allt mycket liten (tabell 7).

Även betydelsen av *politiskt intresse* respektive *partisympati* för bedömningar av våldsutvecklingen har undersökts. Politiskt intresserade personer betonar relativt mer de institutionella faktorerna skola och föräldrar, medan politiskt ointresserade lyfter fram medieförklaringar. När socialdemokratiska och moderata sympatisörer jämförs visar sig en betydande likhet i bedömningarna; rangordningen mellan de olika påverkansfaktorerna är i stort sett densamma för sympatisörer till respektive parti. De avvikelser som finns är i första hand att moderater betonar för-

äldrarnas roll och kamratpåverkan något mera, medan socialdemokrater tillskriver arbetslöshet och videofilm en relativt större betydelse.

Tabell 7 Andelen som anser att följande faktorer har mycket stor betydelse för våldsutvecklingen i samhället efter utbildning, politiskt intresse och partisympati 1995 (procent)

	<u>Utbildning</u>			<u>Pol intr</u>				<u>Partisympati</u>	
	L	M	H	H	MH	ML	L	(S)	(M)
Skolan	28	24	20	31	25	23	20	25	26
Föräldrar	59	61	65	65	66	57	54	56	66
TV	45	38	34	42	38	39	45	42	36
Bio	32	31	24	26	27	31	37	31	28
Film/musikidoler	18	16	15	14	17	16	20	17	14
Video	61	51	47	53	53	55	52	56	51
Seriemagasin	14	11	8	14	11	9	15	11	11
Kamrater	51	61	57	56	57	56	57	53	60
Alkohol/droger	79	75	72	73	74	77	77	74	74
Arbetslöshet	45	35	36	44	37	39	39	42	33
Antal svar	602	626	487	206	741	643	128	487	423

Anmärkning: Utbildning: L=låg, M=medel, H=hög; Pol intr: uppgivet politiskt intresse: H=mycket intresserad, MH=ganska intresserad, ML=inte särskilt intresserad, L=inte alls intresserad.

Källa: SOM-undersökningen 1995

Om vi försöker sätta de tre redovisade förklaringsmodellerna i relation till olika grupper är det svårt att se några entydiga samband i fråga om de institutionella och sociala förklaringsmodellerna. Dessa omfattas av många olika grupper och kan exempelvis inte bindas till någon särskild ålders- eller utbildningsgrupp. Däremot är det tydligt att benägenheten att förklara våldsutvecklingen med mediernas inflytande är något vanligare bland kvinnor, äldre och lågutbildade.

Syn på medievåld, biobesök och video

En avslutande fråga är hur synen på mediernas betydelse våldsutvecklingen i samhället hänger samman med svarspersonernas egen medieanvändning respektive genrepreferens.

Huvudtendensen är att det finns få direkta samband mellan synen på vad som ligger bakom våldsutvecklingen och frekvens för biobesök och videotittande. Visserligen kan det noteras att andelen som uppger kamratpåverkan vara en viktig faktor är högkonsumenter av bio- och videofilm; den minsta gemensamma nämnaren är dock att det rör sig om den yngsta åldersgruppen (tabell 8).

På motsvarande sätt visar sig att de som sällan går på bio respektive sällan hyr videofilm i större utsträckning tillskriver bl a TV och video en stor påverkan på samhällsvåldet; här är det i första hand frågan om äldre personer.

Tabell 8 Andelen som anser att följande faktorer har mycket stor respektive liten betydelse för våldsutvecklingen i samhället efter biobesök och hyrvideotittande 1995 (procent)

	Bio			Video		
	L	M	H	L	M	H
Skolan	27	19	21	27	22	20
Föräldrar	64	57	59	63	62	55
TV	42	32	36	44	33	29
Bio	30	27	28	32	27	23
Film/musikidoler	18	13	14	19	13	13
Video	57	46	49	59	49	41
Seriemagasin	13	7	10	15	6	5
Kamrater	53	57	68	53	60	63
Alkohol/droger	76	73	74	76	74	73
Arbetslöshet	43	32	32	43	35	29
Antal svar	1007	472	220	1002	365	322

Anm: Se tabell 5

Källa: SOM-undersökningen 1995

Av de tre förklaringsmodellerna förefaller den sociala vara mest frekvent, men en relativt stor grupp av allmänheten framhåller mediernas roll. De senare är något överrepresenterade bland äldre och lågutbildade. Bland dem som är högkonsumenter av videofilm tillskrivs medierna mindre betydelse för våldsutvecklingen i samhället.

5. Synen på filmen i samhället

I anslutning till frågorna om genreintresse och synen på vad som ligger bakom våldsutvecklingen i samhället fanns även ett frågebatteri inriktat på mediernas institutionella ramar. De senare frågorna ställdes inom ramen för ett forskningsprojekt om synen på mediekoncentration¹ och omfattade bl a inställningen till offentliga restriktioner inom medieområdet (se fråga 60 i bilaga 2). Tre av dessa berörde biograffilm och video.

De tre frågor som ställts gäller synen på filmcensuren vara och icke-vara, synen på behovet av obligatorisk förhandsgranskning av videogram samt synen på lägsta ålder för vuxenfilm. Utfallet av frågorna presenteras i tabell 9.

Det är uppenbart att den opinion som kommer till uttryck i dessa bedömningar måste betecknas som restriktiv. En mycket klar majoritet är positiv till att införa obligatorisk förhandsgranskning för videofilm. Nästan två tredjedelar menar att detta är ett mycket eller ganska bra förslag. Endast 14 procent anser att filmcensuren bör avskaffas och en dryg tredjedel menar att åldersgränsen för vuxenfilm bör höjas.

---

¹ Forskningsprojektet avser att belysa journalisters och medborgares syn på koncentrationen inom de svenska medierna. Det bedrivs vid Institutionen för journalistik och masskommunikation med Kent Asp och Lennart Weibull som projektansvariga. Projektet är finansierat av Rådet för mångfald inom massmedierna.

Tabell 9 Inställning till olika mediefrågor 1995 (procent)

Fråga: Nedanstående lista innehåller ett antal förslag som förekommit i den politiska debatten om massmediernas utveckling i Sverige. Vilken är Din åsikt om vart och ett av dem?

Förslag	Mycket bra	Ganska bra	Varken eller	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Ingen åsikt	Ej svar	Totalt	Balans
Införa obligatorisk förhandsgranskning av videofilm	35	29	15	8	5	5	4	101	+51
Avskaffa filmcensuren	6	8	17	19	39	7	4	100	-44
Höja åldersgränsen för vuxenfilm från 15 till 18 år	15	20	26	18	12	6	4	100	+ 5

Anmärkning: I procentberäkningen ingår även icke-svar. Balansmättet avser procentdifferensen mellan å ena sidan "mycket + ganska bra" och å andra sidan "mycket + ganska dåligt".

Källa: SOM-undersökningen 1995

En närmare analys av sambandet mellan svaren på de tre film- och videofrågorna och de övriga frågorna om synen på offentligt inflytande över massmedierna uppvisar vissa intressanta mönster. Exempelvis har frågorna om förhandsgranskning av video och om höjning av åldersgränsen för vuxenfilm ett högt inbördes samband, liksom de har samband med en kritisk syn på våldsinslag i TV-nyheter. Den restriktivitet i fråga om medier som kommer till uttryck i dessa tre frågor visar sig dock inte ligga riktigt på samma dimension som frågorna om möjliga restriktioner inom radio- och TV-området. Den kan antyda en skillnad mellan bedömningar på mikro- respektive makronivå; den ena avser synen på mediasystemet medan den andra handlar om enskilda människor och medierna. Däremot finns det ett visst samband i bedömningarna: de som är restriktiva i fråga om film och video tenderar att förespråka offentlig kontroll inom mediepolitiken.

Synen på avskaffandet av filmcensuren ligger på samma dimension

att överföra TV2 i privata händer. Här rör det sig i samtliga fall om bedömningar på makronivå. Sambandet mellan svarspersonernas åsikter på de olika frågorna är dock lågt.

Mediesyn och mediebedömningar

En avslutande fråga är då om det finns något samband mellan bedömningar av mediernas betydelse för våldsutvecklingen i samhället och restriktiva bedömningar av hur biograf- och videofilm bör behandlas. Resultaten av analyserna visar att så är fallet. Sambanden är visserligen inte alltid starka men de har en entydig riktning.

Uppfattningen att obligatorisk förhandsgranskning för video bör införas har signifikanta samband med synen på att TV och seriemagasin som betydelsefulla faktorer bakom våldsutvecklingen. Däremot är sambandet mycket lågt eller svagt negativt när det gäller inflytandet från skolan, föräldrarna och alkohol och droger. Samma mönster finns för frågan om att höja åldersgränsen för vuxenfilm, om än inte lika tydligt. Däremot finns det inget eller ett svagt negativt samband mellan att vilja avskaffa filmcensuren och tron på att medierna har betydelse för våldsutvecklingen i samhället.

Slutsatsen är således att restriktivitet i synen på de institutionella ramarna för biograf- och videofilm och uppfattningen att medierna påverkar våldet i samhället klart hänger samman. Det är tydligt att de mest restriktiva bedömningarna finns bland kvinnor, äldre och lågutbildade personer.

6. Slutsatser

I inledningen ställdes fyra frågor. Den analys som redovisats i rapporten ger anledning till följande huvudsakliga slutsatser:

- Biografbesöken har förändrats relativt litet mellan 1994 och 1995. Den nedgång bland ungdomar som kunnat iakttas mellan 1991

Fråga 54. Vilket är Ditt allmänna intryck av de svenska TV-kanalerna?

	Mycket positivt	Ganska positivt	Varken positivt eller negativt	Ganska negativt	Mycket negativt	Ingen uppfattning
Kanal 1	☐	☐	☐	☐	☐	☐
TV2	☐	☐	☐	☐	☐	☐
TV3	☐	☐	☐	☐	☐	☐
TV4	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Femman	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Z-TV	☐	☐	☐	☐	☐	☐
TV6	☐	☐	☐	☐	☐	☐
TV21	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Fråga 55. Tycker Du att TV-licensen, mottagaravgiften som man betalar för Sveriges Television, är värd priset eller inte?

Mycket väl värd priset	Ganska väl värd priset	Inte speciellt värd priset	Inte alls värd priset
☐	☐	☐	☐

Fråga 56. Är Du positivt eller negativt inställd till reklam i TV?

Mycket positiv	Ganska positiv	Varken positiv eller negativ	Ganska negativ	Mycket negativ
☐	☐	☐	☐	☐

Fråga 57. I en del länder finns så kallad "beställ-TV", vilket innebär att man bara betalar för de program man tittar på (exempelvis långfilmer, sport, shower). Hur intresserad skulle Du vara av en sådan betal-TV-kanal vid sidan av de andra TV-kanalerna?

Mycket intresserad	Ganska intresserad	Ganska ointresserad	Helt ointresserad	Vet ej
☐	☐	☐	☐	☐

Fråga 58. Hur gärna ser Du följande typer av filmer?

	Ser mycket gärna	Ser ganska gärna	Ser inte särskilt gärna	Ser helst inte
Action	☐	☐	☐	☐
Thrillers	☐	☐	☐	☐
Komedi	☐	☐	☐	☐
Drama	☐	☐	☐	☐
Romantik	☐	☐	☐	☐
Western	☐	☐	☐	☐
Erotik	☐	☐	☐	☐
Barnfilm	☐	☐	☐	☐
Familjefilm	☐	☐	☐	☐
Skräckfilm	☐	☐	☐	☐
Science Fiction	☐	☐	☐	☐
Actionkomedi	☐	☐	☐	☐

Fråga 59. Det har under de senaste åren diskuterats vad som ligger bakom våldet i samhället. Enligt Din bedömning, vilken betydelse har följande saker?

	Mycket stor betydelse	Ganska stor betydelse	Varken stor eller liten betydelse	Ganska liten betydelse	Mycket liten betydelse
Skolan	☐	☐	☐	☐	☐
Föräldrar	☐	☐	☐	☐	☐
TV	☐	☐	☐	☐	☐
Biofilmer	☐	☐	☐	☐	☐
Kamratpåverkan	☐	☐	☐	☐	☐
Alkohol och droger	☐	☐	☐	☐	☐
Film- och musikidoler	☐	☐	☐	☐	☐
Videofilm	☐	☐	☐	☐	☐
Seriemagasin	☐	☐	☐	☐	☐
Arbetslösheten	☐	☐	☐	☐	☐

Fråga 60. Nedanstående lista omfattar ett antal förslag som förekommit i den politiska debatten om massmediernas utveckling i Sverige. Vilken är Din åsikt om vart och ett av dem?

	Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt förslag	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag	Ingen uppfattning
Förbjuda ett företag att äga flera TV-kanaler	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Införa reklam i Sveriges Television	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tillåta statliga myndigheter att ingripa mot ägarkoncentration inom massmedieområdet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förbjuda utländska företag att äga massmedier i Sverige	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Överföra TV2 i privata händer	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Förbjuda dagstidningar att också äga radio- och TV-kanaler	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Minska statens inflytande över massmedierna	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Öka det statliga stödet till dagspressen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Införa obligatorisk förhandsgranskning av videofilm	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Avskaffa filmcensuren	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Höja åldersgränsen för vuxenfilm från 15 till 18 år	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Minska våldsinslagen i TV-nyheterna	☐	☐	☐	☐	☐	☐